

Кошель А.П.

кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри дошкільної та початкової освіти
Національного університету «Чернігівський колегіум імені Т.Г. Шевченка

Бондаренко К.В.

студентка V курсу
Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

Дубровська І.М.

вихователь закладу дошкільної освіти «Дзвіночок»

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті висвітлюються та теоретично обґрунтовуються проблеми професійної підготовки студентів до організації фізичного виховання дошкільників.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні вихователі, організація фізичного виховання діти дошкільного віку.

В статье освещают и теоретически обосновываются проблемы профессиональной подготовки студентов к организации физического воспитания дошкольников.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, будущие воспитатели, организация физического воспитания дети дошкольного возраста.

In the article highlights up and theoretically the problems of professional preparation of students are grounded to organization of physical education of under-fives.

Key words: professional preparation, future educators, organization of physical education to put pre-school age.

Постановка проблеми. Однією з провідних тенденцій розвитку сучасної системи освіти сьогодні виступає необхідність забезпечення умов її якісного оновлення адекватного соціокультурним і економічним потребам суспільства. Тому найрадикальніші зміни освітньої системи повинні відбуватися на і в системі дошкільної освіти.

З кожним роком підвищуються вимоги, до вихователя дітей дошкільного віку. Від того, які професійні знання, уміння, навички, рівень соціальної зрілості отримає майбутній вихователь в університеті, залежатиме доля майбутнього України.

У зв'язку з цим проблема професійної підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку у вищих навчальних закладах є однією з актуальних проблем сучасності.

Важливо відмітити, що жодна з педагогічних професій не вимагає володіння таким спектром професійно-педагогічних та методичних умінь і навичок, як професія вихователя дітей дошкільного віку.

Сучасному дошкільному закладу необхідний педагог – професіонал, оскільки за своєю дитиною валеологічних цінностей відбувається в перші сім років життя, коли у дітей формуються найважливіші рухові навички, закладаються основи здоров'я, створюються вирішальні передумови всебічного розвитку особистості. Це період найбільш цінний з точки зору результативності педагогічної дії.

Аналіз досліджень та публікацій. Для дослідження даної проблеми ми звернулися до робіт різних фахівців, що вивчають людину – педагогів, психологів, біологів, соціологів, філософів істориків та ін.

Ідеї підготовки педагогів до виховання здорових, всебічно розвинених дітей, знайшли своє відображення в радянський період у наукових працях П. Блонського, Н. Крупської, А. Луначарського, П. Лесгафта, А. Макаренка, В. Сухомлинського та ін..

На сучасному етапі розвитку науки дослідження методологічного значення для постановки і вирішення проблеми фізичного виховання дітей дошкільного віку займалися Н. Аркадьєва, А. Богуш, Е. Вільчковський, О. Курок, Н. Денисенко, А. Кенеман, Д. Хухлаєва, Н. Кожухова, Т. Круцевич, Т. Поніманська, Е. Степаненкова, С. Філіппова та ін.. Проблема підготовки фахівців у вищих навчальних закладах є предметом досліджень багатьох учених: А. Алексюка, Л. Артемової, І. Бега, В. Бондаря, Г. Беленької, О. Богиніч, І. Зязюна, О. Мороз, Л. Загородньої, М. Машовець, Н. Ничкало, В. Орлова, В. Рибалка, Л. Хомич та ін.

Дослідження багатьох авторів Л. Глазиріна, Н. Денисенко, Т. Дмитренко, О. Козленко, Н. Лурі, В. Новохатко, Л. Сварковська та ін., переконують, що рівень фізичної культури та фізичне вдосконалення залежить від ефективності організації навчально-виховного процесу в закладі дошкільної освіти, виховання в родині, дотримання дитиною гігієнічних вимог, наявності позитивної мотивації до діяльності, спрямованої на фізичне самовдосконалення.

Проте слід зазначити, що проблема підготовки майбутніх вихователів до організації фізичного виховання в закладах дошкільної освіти не знайшла свого належного висвітлення в науково-педагогічних дослідженнях.

Вивченню суті процесу формування потреби у фізичному самоудосконаленні і самовихованні в студентів закладів вищої освіти і дітей дошкільного віку присвячені дослідження Н. Алябєвой, В. Беляєвой, А. Внукова, В. Усманова та ін.

Дослідження в області формування здорового способу життя студентів провели В. Великий, І. Бердников, Г. Горяная, О. Дехтяр, В. Лазова, Ю. Рєвякин, Н. Фомін та ін., що розкрили зміст, методи, форми організації фізкультурної діяльності.

Питання мотиваційно-ціннісного відношення студентів до фізичної культури і спорту знаходять віддзеркалення в дослідженнях В. Бауєра, О. Борєцкой, Р. Валіахметова, М. Віленського, Т. Володько, А. Васильєва, Г. Карповського, М. Мацук, Б. Новікова, Р. Сафіна

та ін., в яких обґрунтована взаємообумовленість виховання і самовиховання, що визначає значення ціннісних орієнтацій у формуванні особистості.

Підготовку до педагогічної діяльності та готовність до неї на психолого-педагогічному рівні досліджували вітчизняні й зарубіжні вчені які розглядають її з різних позицій: основи загально-педагогічної підготовки та становлення професіоналізму особистості педагога О. Абдулліна, В. Андрущенко, Ю. Бабанський, А. Бойко, В. Володько, Н. Гузій, К. Дурай-Новакова, І. Зязюн, А. Кузьмінський, З. Курлянд, О. Мороз, В. Сластьонін та ін.; виявлення сутності й змісту формування готовності майбутніх педагогів до педагогічної діяльності О. Біда, Л. Кондрашова, М. Коць, Н. Кузьміна, С. Литвиненко, А. Ліненко та ін.; обґрунтування психологічної готовності педагогів до праці М. Дьяченко, Л. Кандибович, П. Перепилиця, В. Рибалко та ін.; становлення професіоналізму вихователя дошкільного навчального закладу Л. Артемова, Г. Беленька, Р. Буре, О. Кононко, Т. Поніманська, С. Русова, Л. Семущина та ін..

Аналіз психолого-педагогічної літератури, присвяченій проблемі підготовки майбутніх вихователів до організації фізичного виховання дітей дошкільного віку показують, що ця проблема у різних аспектах розроблялася вченими. Дані наукових досліджень багатьох авторів підтверджують, що більшість студентів, що закінчили педагогічні університети, не уміють планувати і проводити фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі дня дошкільного закладу (спортивні свята, рухливі ігри, дні здоров'я, спортивні секції, фізкультурні розваги) оскільки не мають фахових знань, умінь і навичок. Тому необхідна спеціальна підготовка майбутніх вихователів до організації фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Мета статті полягає у спробі теоретично проаналізувати процес професійної підготовки майбутніх вихователів до організації фізичного виховання дітей дошкільного віку в закладах дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. У системі вищої педагогічної освіти останніми роками відбулися значні зміни. Перш за все, по-

новому звучить основна мета професійно-педагогічної підготовки фахівця: сформувати педагога-дослідника, мислячого практика, що володіє професіоналізмом і компетентністю. У зв'язку з цим здійснюється перегляд змісту педагогічної освіти, розробляються нові навчальні плани, корегуються програми навчальних дисциплін психолого-педагогічного циклу з метою посилення їх аксиологічних орієнтирів. Фізичне виховання у дошкільному закладі – це процес залучення дитини до цінностей фізичної культури як однієї з передумов формування гармонійно розвиненої особистості.

На думку С. Литвиненко зараз у сучасних умовах підготовки педагогів відбувається поступове зміщення акцентів від гностичного (знаннєвої парадигми) до особистісно-діяльнісного підходу (парадигми), за якого головною метою освіти постає розвиток особистості сучасного педагога, формування в нього здатності до активної діяльності, творчої професійної праці (А. Бойко, І. Бех, В. Кремень, О. Савченко, С. Сисоєва, О. Сухомлинська, Г. Троцько, та ін.).

Водночас при переорієнтації навчально-виховного процесу від знаннєвого до діяльнісного актуалізувалися такі проблеми: по-перше, формування системи знань студентів, необхідної і достатньої для повноцінного оволодіння ними основами професійно-педагогічної діяльності, вдосконалення взаємозв'язку чуттєвих і раціональних (теоретичних) знань, що лежать в основі оволодіння педагогічною діяльністю, вдосконалення системи знань про діяльність, її цілі, способи, засоби та умови, пошук можливостей підвищення рівня узагальнення знань про педагогічну діяльність; по-друге, пошук можливостей поєднання формування теоретичних знань студентів з їхніми практичними потребами, ціннісними орієнтаціями, пошук шляхів розширення можливостей застосування теоретичних знань у практичній діяльності студентів безпосередньо у процесі навчання, тобто створення таких умов навчально-практичної діяльності, коли студентам необхідно активно застосовувати наявні теоретичні знання для розв'язання практичних завдань [1].

У дослідженнях В. Бальсевич, Л. Лубишева розглядаються взаємозв'язок і взаємообумовленість цінностей фізичної культури і професійної підготовленості, таке інтегральне перетворення особистості можливе і пов'язане з направленим використанням ціннісного потенціалу фізичної культури. Це забезпечує оптимальне співвідношення і відповідність фізичного (тілесного, біологічного), соціального (духовного) вимогам суспільства, професійної освіти, конкретної професійної діяльності і самої особистості майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти [4].

Фізичне виховання у закладі дошкільної освіти є частиною загальнодержавної системи фізичного виховання. Воно проводиться з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей при обов'язковому контакті з сім'єю дошкільника [3].

Метою фізичного виховання є досягнення високого рівня здоров'я дошкільника і формування фундаменту фізичної культури майбутньої дорослої людини.

Фізичне виховання в дошкільних закладах здійснюється згідно Закону України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», пріоритетних напрямках Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, Базового компонента дошкільної освіти в Україні та інших програмних документах.

В умовах зростання об'ємів і інтенсивності навчально-пізнавальної діяльності особливої актуальності набуває пошук нових форм, шляхів і засобів підвищення ефективності фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми, що знайшли віддзеркалення у ряді затверджених програм «Впевнений старт», «Українське дошкілля», «Театр фізичного розвитку й оздоровлення» та ін. У них представлені сучасні тенденції розвитку системи фізичного виховання в закладах дошкільної освіти в умовах реформування освіти. Враховуючи стан здоров'я, рівень фізичного і рухового розвитку дітей, матеріально-технічну базу, директор закладу дошкільної освіти визначає пріоритетні напрямки і форми роботи по фізичному вихованню, засоби фізичного виховання, специфіку фізкультурно-оздоровчих заходів на навчальний рік [2].

Розвиток, навчання, виховання – ці три сторони єдиного освітнього процесу – знаходять повне втілення в структурі і змісті розділу «Фізична культура» в державній програмі розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт».

Основою фізичної культури в дошкільній установі є оптимальна рухова активність дітей, представлена різними видами рухової діяльності і формами її організації. Педагоги широко використовують фізичну культуру не тільки для зміцнення здоров'я, розвитку фізичних здібностей, але і для розвитку особистості дитини в цілому, його позитивного «образу Я», відчуття самоцінності, творчих здібностей та впевненості в собі.

У розділі «Фізична культура» реалізується здоров'язберігаюча педагогічна технологія, в основі якої лежить поняття «здоров'я», запропонована Всесвітньою організацією охорони здоров'я.

Проявляючи турботу про збереження і зміцнення здоров'я, необхідно приділити особливу увагу формуванню потреби в здоровому способі життя у вихованців, бо обов'язковою складовою здорового способу життя є потреба у фізичних вправах [4].

Педагогічна технологія фізичного виховання розглядається як системний педагогічний процес, направлений на позитивну динаміку індивідуальних показників здоров'я, фізичного і рухового розвитку дітей дошкільного віку, що забезпечує формування особистості дошкільника засобами фізичної культури.

Технологічним процесом передбачаються наступні обов'язкові види діяльності педагога:

1) діагностика і прогнозування показників фізичного стану кожної дитини в діапазоні його «найближчі зони розвитку»;

2) корегувальна робота; створення умов здорового способу життя і розвиваючого фізкультурно-ігрового середовища;

3) тісна взаємодія з батьками вихованців;

4) моніторинг і оцінка ефективності фізичного виховання як цілісного педагогічного процесу.

У річному циклі процес фізичного виховання будується наступним чином. На початку кожного навчального року проводиться діагностика: 1) соматичного стану дітей, за наслідками якої визначається «найближча зона» здоров'я, 2) фізичного і рухового розвитку для кожної дитини, тобто прогноуються кінцеві результати.

Далі розробляється система здорового способу життя, що включає: 1) вибір форм і методів індивідуальної і диференційованої корегувальної роботи, 2) створення розвиваючого і фізкультурно-ігрового середовища; 3) вирішення завдань і форм співпраці з сім'ями вихованців. Така чітко продумана взаємодія, допомагає забезпечити свідомість і цілеспрямованість організації системи фізичного виховання, її результативність, а також створює фундамент здоров'язберігаючого освітнього процесу в дошкільному закладі [5].

На основі вищезазначеного, необхідно в межах закладу вищої освіти створювати умови для найбільш ефективного забезпечення готовності майбутніх вихователів до організації фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Висновки. Проведений нами теоретичний аналіз вказує на те що організація фізичного виховання дітей дошкільного віку розглядається як багатокомпонентне явище. Цілком очевидно, що основним механізмом удосконалення системи професійної підготовки майбутніх вихователів до організації фізичного виховання дітей дошкільного віку є активізація навчальної діяльності самого суб'єкта професійної підготовки. Формування у нього прагнення до самостійного планування траєкторії власної навчальної діяльності з урахуванням індивідуальних можливостей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Беленька Г.В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання: Монографія / Г.В. Беленька. – К.: Світлич, 2006. – 148 с.
2. Богінч О.Л. Шляхи вдосконалення системи підготовки фахівців дошкільної освіти / О. Л. Богінч // «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку» Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, 2008. – Вип. № 1. – С 42–46.

3. Вільчковський Е. С Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: нав. посіб. / Е. С Вільчковський, О. І. Курок. – Суми : Університетська книга, 2011. – 428 с.
4. Денисенко Н. Ф. Теоретичні засади та технологія управління системою фізичного виховання дітей дошкільних навчальних закладів: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.08 / Н. Ф. Денисенко // Запорізький обласний ін-т післядипломної педагогічної освіти. – Запоріжжя, 2002. – 35 с.
5. Рудік О. А. Настільна книга вихователя-методиста ДНЗ / О.А. Рудік. – Х. : Основа, 2010. – 331 с.